

ERDELYI ÉLET

artalom:

Percenként hat ember esett el a világháboru alatt

Menhelyet könyörögtek a munkanélküliek tömege
Karhatalommal lakoltatják ki az Aufricht-fatelepet

A prefektus és a város együttes akciót indítanak az illegálisan kiadott mozikoncessziók ellen

Kis lexikon az autómárkákról

Honnan származnak a világhírű autógyártmányok nevei ?

A műkedvelő színészet kulturhivatása

Véget kell vetni a színházak illetéktelen konkurrenciájával —
Kísérleti szinpacként dolgozzanak a műkedvelők

A nő helyzete a polgári társadalomban

»Nem lehet ma már a nőket csak a faj lentartása
eszközének tekinteni!«

Politika. Társadalom. Közgazdaság. Művészet. Technika
Utazás, üdülés. Divat. Foto. Sport. Kozmetika
Mosonyországb. stb. stb.

Képes színház- és filmélet

Bucurestibe költözöm,

óriási készletem: porcelán-, üveg-servicek, modern disztárgyak, csillárok, evőeszközöket

**még soha nem létezett
olcsó áron adom el.**

M. FISCHER

üveg- és porcelán nagyáruház

ARAD, Fehér Kereszt-épület.

Modern képkeretezés féláron,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . 600 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Ameri ában 1 évre 6. d.

.....
Előfizetési árak egy évre: vála-
latoknak, nagykereskedőknek és
külföldre 000 lei, nyugdíjasok-
nak, köztisztviselőknek 300 lei.

.....
Orvosi hírek: hasábonként 50
lei. Gyászjelentések: egész ol-
dal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek vagy bármelyik hirdető iroda utján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerkesztőség: v. Szent László-ucca 2. — Telefon 520.

Kiadóhiv. és nyomda: v. József-fhg-u. Csanádi-pal.

ARAD.

1932 NOVEMBER 21.

XXI. ÉVF. 33. SZ.

FŐSZERKESZTŐ:

GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbizotak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brașov, Satu-Mare, Tg-Mures

Percenként hat

ember esett el a világháboru alatt. A röpke, tűnő percek mindegyikének eredménye hat halott volt, hat egészséges férfi, akik munkára, alkotásra voltak hivatottak és meghaltak. Végnélkül haltak, ugyszólván minden pillanatban a halálba zuhant egy a sokmillió katona közül. Kit gránát tépelt szét, kinek szuronnyal döfték át szívét, kinek golyó furta át szívét.

Percenként hat ember, négy esztendőn és három hónapon keresztül minden percben. Éjjel és nappal, télen és nyáron, orgonafák virágzása idején, süvítő szélben, dermesztő hidegben csak hulltak, hulltak az emberek, haltak.

Négy esztendeig és három hónapig.

Egy angol lap adta legutóbb a világháboru veszteséglajstromát: halott: 10 millió katona és 13 millió polgári személy. Ezenkívül 10 millió személy hontalanná vált.

Kilencmillió gyermek az apját, 5 millió nő a férjét vesztette el és három millió katona hadifogságba esett.

Közben még gyártják az ágyukat, tankokat, mérges gázokat, a gyilkolás ezernyi új eszközeit.

Közben békéről szavalnak. Békét hirdetnek, leszerelestről beszélnek, jegyzőkönyveznek, fogadkoznak.

Közben egy híres angol vegyész a lordok házában legutóbb mondott beszédében a díonagyságu mérges gázbombákról beszélt, amelyekből néhány darab elegendő egy város lakosságának a kiirtására. A hadipilóta fölül a röpülőgépre és egy kis skatulyában, vagy akár a zsebében viszi magával a levegőbe 20, vagy akár 50 város lakosságának a halálát.

A világháboruban percenként hat ember halt meg éjjel és nappal, télen és nyáron, családapák, fiuk, erős, dolgoškaru férfiak, percenként hatan. És ez már nagyon régen volt, mert azóta sokezer százalékkal tökéletesítették

a tömeggyilkolás művészetét. Gondoljuk el, hogy most, a dióbombák, ugrólankok idején percenként hány ember halna meg?

Hát valóban igaza volt annak a keserű filozófusnak, azt mondotta egyszer, hogy a világ tisztán csak arra teremődött, hogy az emberek megőrüljenek benne?

Nem szabad elfeledni, hogy négy esztendeig, három hónapig percenként hat embert öltek meg.

Minden percben, minden másodpercben erre kell gondolnia mindenkinek.

Menhelyet könyörög a munkanélküliek tömege

(Arad.) Az idei év második felében kegyesebb volt a természet az emberiséghez, mint az előző években, hosszúra nyuló, napsugaras volt az ősz. Mikor azonban az első borzongató szél végig sivitott a város felett, figyelmeztetve az embereket, hogy a természet rendje nem bomlik meg, ezer és ezer ember ajkáról röppent el az ijedt kérdés, *mi lesz velünk a télen?* A tél azóta már beköszöntött, éjszakánként ezüstös dér telepedik a háztetőkre, vékony jég kéreg feszül viz felületére — és még mindig nincs felelet a kétségbeesettek kérdésére.

Más városokban már régen gondoskodás történt, hogy a hajléktalanoknak legyen hol melegedni, az éhezőknek jusson legalább egy darab kenyér.

Aradon még nem történt semmi. Egyelőre csak összeírják a nélkülözőket, de hogy miképen nyújtanak nekik segítséget, arról még mit sem hallottunk.

Egy energikus, tettekre kész nemesszívű emberbarátnak kellene felkarolni ezt az ügyet, aki fáradságot nem kímélve, áldozatos munkával, haladéktalanul kezébe venné az akció vezetését. A külváros különböző pontjain melegedő helyeket kell felállítani, ahol felmelegednek a didergők. Legalább egy éjjeli menedékházat kell létesíteni, ahol éjszakánként meghuzhatják magukat a hajléktalanok. De a legsürgősebb volna egy nagyobb szabású ingyen tej akció megindítása. A nyomortanyák hideg vackaiban kékre fagyott apró gyermekeket az éhhalál és a megfagyás fenyegeti. Számátlan szegény gyermek éhesen indul reggelenként az iskolába, ha ugyan van cipője és ruhája, mert reggelire nem telik a családnak. Alapot kell teremteni a pénzsegélyeknek is. A tavalyi év megmutatta, hogy meg lehet erre a módot találni. Csak egy, de egy arravaló ember hiányzik, aki erejét és idejét erre célra szentelje. Reméljük, hogy a város hivatott vezetői között akad valaki, aki minden mást félretéve, ennek a legsürgősebb problémának a megoldását tekinti legfontosabb kötelességének.

Karhatalommal lakoltatják ki az Aufricht-fatelepet

Különös ügy került szóba és nyert elintézést az aradi városvezetőség egyik multheti ülésén. Az Aufricht-fatelepi kitelepítéséről beszéltek végre egyszer őszintén és Bojtiok Elek dr. polgármester erélyesen védte meg a város érdekeit a magánérdekkel szemben.

Ez az Aufricht-ügy az árvíz után keletkezett és azóta forr és alakul számtalan fordulattal, közbenjárással és akadékoskodással, míg végre most elintézést nyert. Hogy végleges-e, azt ennél az esetnél sohasem lehet tudni. Az árvíz pusztításai után még a

régi városvezetőség elhatározta, hogy az árterületén lévő külvárosokat, mint a vesztőhelyet és az Alfa telepet áttelepítik.

Helyet kerestek tehát és úgy találták, hogy legjobb a vesztőhelyi vízkárosultakat az Ótemető területére, az Alfa telepieket pedig a nagylegelő északi részére áttelepíteni. Felparcellázták tehát az egészet az Aufricht-fateleppel együtt és felterjesztették a tervet jóváhagyás céljából a miniszteriumnak. Közben kormányváltozás történt és az elintézés hónapokig húzódott. A vesztőhelyiek részben át is költöztek a fatelep mögé, faházakat és viskókat építettek, mert végleges építési engedélyt nem kaptak.

Csak azok nem költözhettek át, akiknek telke éppen az Aufricht-fatelepre esett, mert a fatelep nem akart elmozdulni.

Sőt, amikor megjelent a szentesített egyszakaszos törvény a telkecsere jóváhagyásáról, akkor kiderült, hogy a mérnöki hivatal a parcellázás dolgai között elfelejtette felmondani Aufrichtéknak a fatelep bérleti szerződését. Ekkor tárgyalások indultak meg a város vezetősége és Aufricht között, aminek eredménye hosszú hetek múlva az lett, hogy

a város a Pecsikai-ut sarkán, az új Oborral szemben adott bérbe telket Aufrichtnak és a vállalkozók kötelezték magukat, hogy szeptember végéig áthelyezik telepüket.

Később még egy hónap haladékot kértek és kaptak a költözködésre. Igaz, hogy emiatt az árvízkárosultak fedél nélkül maradtak, de azt mondták nekik, ugyanis ősz van már, nem lehet építkezni csak tavasszal, addigra meg megoldódik az egész probléma. A károsultak türelmesen vártak, de Aufrichték vérszemet kaptak és most már nem költöztek ki október végén sem, hanem

kérvényt nyújtottak be a városhoz a terminus kitolása érdekében.

Ezt a kérvényt tárgyalta az ideiglenes bizottság keddi ülésén és sokan azt kívánták a tanácsstagok közül, hogy azonnal karhata-

lommal telepítsék ki a fatelepet a város telkéről. Elmondották, hogy az első megegyezés után Aufrichték megkezdték az átköltözést és anyagot hordtak az ujonnan kijelölt telkükre, de később nem tudni milyen felső sugallat következtében abbahagyták a munkát, sőt

az új telepre hordott anyagokat is visszavitték régi helyükre.

Most pedig kérvényükben azt hozzák fel, hogy a mai nehéz gazdasági viszonyok között nem bírják el a költözködés költségeit, sőt

azzal fenyegetik meg a várost, hogy ha kényszerítik őket telepük elhagyására, akkor üzemüket teljesen beszüntetik és 30 családot tesznek ki az uccára kenyér nélkül,

akiket eddig alkalmaztak. A különös fenyegetés nagy ellenszenvet keltett az ülésen résztvevők körében, miután úgy tudják, hogy a város vezetősége a legnagyobb jóindulattal kezelte eddig a fatelep ügyét és olyan jó helyen adott olcsó pénzért területet a felmondott helyébe, hogy mindenki más megköszönte volna. Az árvizkárosultak elhelyezése — mondták egyes tagok — elsőrendű kötelessége a város vezetőségének, nem pedig magánérdekek támogatása.

A város fejlődésének érdeke is megkívánja, hogy azon a helyen, a gyermekkórházzal szemben világszerű magánházak épüljenek, ne pedig fatelep éktelenkedjék.

A felzudult vihart Boțioc Elek dr. polgármester szavai csendesítették le, aki leszögezte, hogy az ideiglenes bizottság erélyes kézzel nyúl a kérdéshez és nem engedi a további huza-vonát ebben az ügyben.

A polgármester azt indítványozta, hogy a fatelepet azonnal lakoltassák ki jelenlegi helyéről, miután azt már törvény is az árvizkárosultaknak szánta.

Végre úgy állapodtak meg, hogy utoljára felszólítják Aufrichtékat, hogy december elsejéig hagyják el az eddig bérelt területet, ellenkező esetben

karhatalmat vesznek igénybe és azzal bontatják le a színeket és gépházat a tulajdonosok költségére és veszélyére.

A régóta huzódó kellemetlen és kínos ügy erélyes elintézése megnyugvást fog kelteni a polgárságban és különösen az árvizkárosultakban, akik már-már azt hitték, hogy idegen magánérdekek érvényesülnek a közérdekkel szemben. Kiváltképpen dicsérendő Boțioc Elek dr. polgármester erélye, mellyel most is, mint már annyiszor megmutatta, hogy Arad városánál semmiféle ügy sem intézhető csakis egyenes uton és az igazság és törvény figyelembevételével.

A prefektus és a város együttes akciót indítanak az illegálisan kiadott mozi-koncessziók ellen

(Arad.) Az Erdélyi Élet többször megírta, hogy Arad város polgárságát és főleg a román államkincstárt milyen súlyos károsodás éri azáltal, hogy a *jóteköny és kulturális egyesületek minden jelentősebb haszonélvezet nélkül magánosokra adják át a számukra biztosított mozikoncessziókat*. Ezek a cikkek alarmirozták a hatóságokat olyan erélyes lépés megtételére, amely révén az illetékes miniszterium be fogja látni a helyzet tarthatatlanságát és megakadályozza, hogy szubvencionált egyesületek az államtól kapott nemzeti ajándékkal súlyos károkat okozzanak. Arról számolhatunk be, hogy Lázár Ágoston prefektus Aradváros vezetésével karöltve erélyes akcióra készül a magánkézre került aradi mozikoncessziók ügyében. Ugy a prefektus, mint a város polgármestere memorandumot fog átnyújtani az illetékes miniszteriumnak, amelyben ráfognak mutatni arra a lehetetlen helyzetre, hogy ezek az egyesületek egy tál lencséért eladnak olyan jogot, amely a maga gyakorlásában a látványossági adó emelkedésének szempontjából óriási jelentőségű. Ma már kétségtelenül beigazolódott, hogy a legtöbb koncesszionált mozitulajdonos egy-egy ilyen egyesület mögé bujik, egészen nevenséges áron átveszi a jóteköny egyesületnek biztosított koncessziót, sőt igen gyakran olyan feltételeket szab meg, amelyeknek a betartása ellenőrizhetetlen. Ezáltal lehetővé válik, hogy az egyesületeknek biztosított ötven százalékos adókedvezményt magánosok inkasszálják, így elsikkad az állam intenciójának lényege, hogy biztosítsa az egyesületeknek adott kedvezmény révén nemesnek vált missziójukat. Ezek az egyesületek nem vállalhatják annak az odumát, hogy miattuk egy város, mint az állam jelentős károkat szenvedjen, ugyanakkor azonban nekik se legyen hasznuk, mert azt kizárólag a mögéjük rejtőző magánvállalkozók vágják zsebre. Bizonyos, hogy a prefektusi intervenciónak meg lesz a kívánt eredménye, Bukarestiben is befogják látni, hogy az egyesületnek biztosított jogot az állam sokkal célszerűbben értékesítheti, ha az érdekelt magánvállalkozókkal ő maga áll szemben és nem hagyja magát két oldalról is kijátszani. A hivatalos intervenciónak az a következménye, hogy illetékes helyen meg fogják vonni a koncessziót mindazoktól a magánvállalatoktól, amelyek szubvencionált egyesületek mögé rejtőzve gyakorolnak olyan jogot, amihez csak az érdekelt társadalmi egyesületnek van meg a felhatalmazása az államtól.

Szaküzlet optikai és finom solingeni acél árukban: beretvák ollók stb
Köszörülde, orthopead készü- **Tejnor Ferenc és Tsa**
lékek és műlábak készítése.
Optikus és késmüves. ARAD, Piața A. Iancu Szabadság-tér 21.

Kis lexikon az autómárkákról

Honnan származnak a világhírű autógyártmányok nevei?

A következő adatokat
Kálmán A. autóműszaki
irodában szereztük be.

Adler. A gyár prospektusa szerint: „A sas (Adler) az erőnek, a gyorsaságnak, a kitartásnak szimbóluma. Ezek a kiváló tulajdonságok lebegtek gyárunk alapítójának szeme előtt, amikor kocsijainkat elnevezte“.

Audi. Az Audi-művek tulajdonosa August Horch. Vezetéknévét, ami magyarul annyit jelent, hogy „figyelj“, lefordította latinra: „audi!“

BMW. Bayerische Motoren Werke.

Brennabor. A gyár székhelye Brandenburg an d. Havel. Valamikor római provincia volt Brandenburg és Brennabornak hívták.

Buick. Így hívták azt a holland származású konstruktőrt, aki az északamerikai Flint-ben a nevére elkeresztelt autógyárat megalapította. A gyárt később a General Motors vette meg, a zseniális Buick pedig teljesen lezülve halt meg 1928-ban.

Cadillac. Detroit város alapítói között szerepel Antonie de la Motte Cadillac nevű francia nemes, aki 1657-ben Toulouseban született és királya utasítására Amerikába utazott. Az ő tiszletére nevezték el a közismert luxuskocsit.

Chevrolet. Az amerikai autógyártás pionírjai közé tartozott a múlt század kilencvenes éveiben a svájci származású Louis Chevrolet.

Chrysler. A harmadik legnagyobb amerikai automobilkonzern egy Chrysler nevű konstruktőrnek a nevét viseli, aki egészen 1924-ig szinte teljesen ismeretlen volt a szakmában.

Ne dobja el használt autógummiját, mert megfelelő ráízetés mellett

Szortírozott raktár!
Friss áru!

Közvetlen
beszerzési forrás!

világhírű autógummi cserélem be-
HIRSCHMANN KÁROLY ARAD,
Strada Gheorghe Lazar No. 17.

Citroen. A gyárosnak, André Citroen-nek a neve.

Daimler. Az automobilgyártás legfontosabb uttörője volt a német Gottlieb Daimler, aki 1900-ban halt meg.

DKW. A cég prospektusa szerint: „Das Kleine Wunder“. Ez azonban csak szójáték, a három betű különösképen „Dampf-Kraft-Wagen“-t jelent. A cég alapítójának J. S. Rassmussennek ugyanis az az ötlete támadt a háború alatt, hogy — benzinhiány lévén — gőzgépkocsikat készít. A háború után, amikor a gőz automobilonak a kutyának sem kellett, a gyár áttért gyermekjáték-motorok készítésére, majd kerékpárra szerelhető pótmotorokat fabrikált s ezen a körülöten jutott el a kis autók gyártásához. A kis DKW-autók, de főleg a motorbiciklik azután úgy beváltak, hogy a zshopani motorművek a világ legnagyobb kerékpárgyára lett.

Fiat. Fabbrica Italiana di Automobili Torino.

Hanomag. Hannoversche Maschinenbau A. G.

Hansa. Hansa-Lloyd-Werke A. G.

Hispano-Suiza. Spanyol tőkésék alapították 1904-ben Barcelonában a Société Hispano-Suizat, amelynek első konstruktőrije a svájci származású Birkigt mérnök volt. Az ő tiszteletére került a Suiza (Svájc) szó a cég nevébe.

Horch. August Horch másik autómárkája.

Marquette. A Buick-gyár ezt a kocsiját egy francia származású misszionárius tiszteletére nevezte el, akinek nagy érdemei vannak Amerika egyes vidékeinek felkutatása körül.

Mathis. A híres strassburgi gyár tulajdonosa E. C. Mathis. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mercedes. A Daimler-művek egyik vevője, Jellinek Emil nizzai osztrák—magyar konzul 1897-ben azt kívánta, hogy az eddigi négylőeres motorok helyett hatlőeres motort építsenek kocsijába nagyobb sebesség elérése céljából. Az öreg Daimler nem volt hajlandó erre és azt válaszolta, hogy hatlőeres motorra semmi szükség sincs, mert a négylőeres motorok is elég gyorsak. Csak amikor Daimler három év múlva meghalt, érte el a nizzai konzul, hogy egy harmincötlőeres motort építsenek neki, amit aztán a gyár leányának, Jellinek Mercedesnek a tiszteletére Mercedesnek nevezett el.

Minerva. A gyár védjegye a római istennőt ábrázolja.

Nash. Igy hívták azt az amerikai autómágnást, aki egy dollár napidíjjal mint kocsifényező kezdte a General Motorsnál, aztán ugyanott igazgató lett, majd 1916-ban önnállósította magát.

NSU. A neckarsulmi motorkerékpár-gyár a múlt század végén bicikli-alkatrészeket gyártott. Legnagyobb konkurenciát, egy angol kerékpárgyárt BSA-nak hívták. A neckarsulmiak megtévesztés céljából kivették a város nevéből azt a három betűt, amelyek a legjobban alkalmasak voltak erre s elnevezték gyártmányaikat NSU-nak. (Legkedvesebb, hogy ezt az NSU jelenlegi propaganda osztálya őszintén bevallja).

NAG. Nationale Automobil-Gesellschaft.

Oakland. Az amerikai város neve, ahol a gyár van.

Opel. A gyár alapítójának, Opel Ádámnak a neve.

Packard. A skót nemesi családból származó Packard fivérek alapították 1898-ban a céget.

Rolls Royce. Az a márka, amelynek hallattára minden automobilista szive gyorsabban ver. Az arisztokrata származású The Hon C. S. Rolls véletlenül összetalálkozott 1901-ben Manchesterben a munkássorsból kis autógyárossá emelkedett Royce-szal, akinél egy versenykocsit rendelt. A szakember és a tőkés társultak aztán a világ legjobb automobiljának gyártására.

Renault. A gyáros neve.

Steyr. A felsőausztriai város neve, ahol egész a háború végéig a monarchia egyik legnagyobb lőszergyára állott. A békeszerződések megtiltották Ausztriának a lőszergyártást és ekkor áttért autók készítésére.

Stoewer. Az alapító Stoewer-testvérek neve. Egyébként úgy a Stoewer, mint az Adler az autógyártás mellett irógépgyártással is foglalkozik.

Wanderer. A chemnitzi „Velociped-Fabrik“ a múlt század végén kerékpárokat gyártott munkások számára. Hogy a drága, sportcélokat szolgáló gyártmányoktól saját „velocipéd“jeit már nevükkel is megkülönböztesse, elkeresztelte őket Wanderer-nek (Vándorló). Amikor az autógyártásra áttért, megtartotta az időközben jól bevezetett nevet.

BCU Central University Library Club

»Kitört a forradalom!«

Riasztó hírek a külvárosban

(Arad.) Tegnap délután 6 óra tájban egy rémült arcú kislányra lettek figyelmesek a járókelők, aki a volt Kaszauca felé haladva reszkető hangon figyelmeztette a szembejövőket, hogy *ne menjenek a főtér felé, mert kitört a forradalom.* Többen hallottak is valami lövöldözést, de annál nagyobb lépésekkel igyekeztek a belváros felé.

A kislány, K. Tusika, első polgárista, haza érve, lelkenedve mesélte, hogy szörnyű baj van! Amint ment a volt Weitzer János-uccán a főtér felé, negy lövöldözést hallott s közeleb érve látta, hogy nagy tömeg ember nyomul be az uccába, a gyermekek sivalkodva szaladnak, mindenki izgatottan beszél, hadonászik! A vészhirre összeszaladtak a ház lakói s izgatottan tárgyalták az esetet. *Forradalom!... Tüntetés!... Rendőr!... stb.* A végén már mindenki hallotta a lövöldözést s mikor az izgalom a tetőfokra hágott, hazajött egy másik lakó s hamarosan elosztatta az aggodalmakat. Nem történt egyéb, mint Strohsneider Artur professzor a magasba feszített kötélén céllövő művészetét produkálta óriási közönség előtt. — „Mondtam én mindjárt, hogy képzelődött a gyerek“, — jelentették ki csaknem egyszerre az egybesereglett lakók s megnyugodva tértek be lakásaikba.

A mükedvelő színészet kulturhivatása

Véget kell vetni a színházak illetéktelen konkurenciájával. — Kisérleti színpadként dolgozzanak a mükedvelők

(Arad.) Mükedvelők feladatairól különféle ellentétes nézetek terjedtek el a közönség és a hatóságok körében. Nem csoda, mert ehhez a kérdéshez őszinte, igaz szóval alig nyult eddig valaki, részint azért, mert érdekelt, részint azért, mert sohasem érdeklődött iránta. Rövid idővel ezelőtt hangzott el Isaac Emil színészeti felügyelő nyilatkozata, melyben a falusi mükedvelők kulturhivatását elismeri és részükre a legmesszebbmenő támogatást helyezi kilátásba, viszont a városi mükedvelőkkel szemben különféle megszorításokat alkalmaz. Főképen arra vonatkozólag, hogy mit játszanak és mit nem. A színészeti felügyelő intézkedését a szinigazgatók akciója váltotta ki, akik tiltakoznak az ellen, hogy a városi mükedvelők lejátsszák egész műsorukat, teljesen igazuk van, mert a mükedvelő csoportok sok helyen egész

fiókszínházzá nőtték ki magukat és komolyan veszélyeztették az amugy is romlásba került erdélyi magyar színészet nyomoruságos létét.

Sok városban a mükedvelők rendszeres előadássorozatokat tartanak egész éven át, amikor is a legfrissebb magyar prózai és operettujdonságokat lejátsszák. Mire a koncesszionált szintársulat néhány hetes szezonzára odaérkezik, addigra a közönség már megismerte egész műsorát és így természetesen nem látogatja a színházi előadásokat. Ez a tagadhatatlanul fennálló anomália készítette Isaac Emilt arra, hogy új darabokra megtagadja a játsszói engedélyt a mükedvelőktől. Evvel az intézkedésével megvédte a magyar színészet érdekeit, de a közönségét is, mely a mükedvelő előadásokból ferde módon ismerte meg a színpadi irodalmat. Itt ugyanis meg kell jegyeznünk, hogy a mükedvelő előadások csekély kivétellel alig produkálnak művészt és szakavatott rendező hiányában a legrosszabb hivatásos színieleadás nivóját sem érik el.

Falusi mükedvelőknél ezt a körülményt senkisé sem tekinti hibának, mert jobb híjján, annyi kulturális értéke mindenesetre van előadásainak, hogy a magyar nyelvet szólaltatják meg a színpadon és a magyar zenét kultiválják, amikor népszínműveket adnak elő. A városi mükedvelők kulturhivatása egészen más. Itt nincsen szükség a magyar nyelv ápolására, mert arra szolgálnak a kulturális egyesületek, valamint a hivatásos szintársulat. A városi mükedvelők feladata tehát sohasem lehet az új és legtöbbször selejtes, könnyű sikerre pályázó szindarabok előadása, hanem igenis az, hogy a színház műsorát kiegészítsék és közönséget neveljenek a magyar színészet számára.

Vegyen részt az Erdélyi Élet országos riportpályázatán!

A városi műkedvelő csoportoknak olyan darabokat kell játszaniuk, melyeket a színház különböző okok miatt nem vehet fel műsorára.

Kultiválniuk kell a klaszikus és népies darabokat, melyeket az üzleti alapon dolgozó színigazgató azért nem adhat elő, mert nagy munkát igénylő betanulásuk nem rentabilis, nem áll arányban a várható jövedelemmel. Magyar és külföldi könnyebb klaszikus és irodalmi értékű vígjátékok és színművek, nagy zenekart igénylő operettek azok, amikkel nem árthat, sőt használhat a műkedvelő csoport a színháznak. Használhat azért is, mert személyes ismeretségen alapuló propogandával olyan közönséggel is megkedvelteti a színpad művészetét, varázsát, amelyik különben nem járna színházba. Ezek lassanként megszokják azt az élvezetet, melyet a színház nyújthat és kíváncsiak lesznek azokra az új darabokra is, amiket a hivatásos színészekből álló társulat ad elő.

Erdélyben még egy fontos hivatása volna a műkedvelő csoportoknak, ezt azonban egyáltalában nem kultiválják még.

A műkedvelő színháznak kísérleti színpadként kellene működnie

és pótolni azt a hiányt, ami ezen a téren fennáll, ezáltal segítségével sietni a jövő drámaírójának és irodalmának. Aki ismeri színházaink belső viszonyait, jól tudja, milyen nehéz egy kezdő író darabját előadatni. Még Budapesten is csak az utóbbi időben fordítanak némi gondot a fiatal szerzők munkáinak elolvasására, de a drámatúrától a színpadig vezető út ma is nagyon hosszú. A színházi vállalkozónak nincs kedve és a mai viszonyok között pénze sincsen a kísérletezésre és azért inkább bevált szerzők kitalapított ösvényeken haladó munkáit meri csak előadatni, különben színháza létét veszélyeztetné. Két sikertelen darab tönkretéheti a legjobban menő színházat is. Viszont

színpadi tapasztalat nélkül a legtehetségesebb drámaíró sem fejlődhet, nem alkothat maradandó értékű színpadi művet.

Kísérleti színpadra tehát szükség van és Pesten ezidén meg is kezdte egy ilyenirányú vállalkozás a működését. Ismeretlen szerzők darabjait mutatja be minden vasárnap szerződés nélküli színészekkel.

Erdélyben nincsen kísérleti színpad és a mai körülmények között el sem képzelhető másképen, mint műkedvelő alapon.

5 drb. 12-es vadonatúj 6 hengeres nyitott Steyer autó, míg készletünk tart 130.000. — lejárt lesz kiárusítva

K á l m á n A.

Auto Motorabteilung,

ARAD

Piața Catedralei 5.

A városi műkedvelő csoportokba be kellene venni a szerződés nélkül álló színészeket is, természetesen részt juttatva nekik a jövedelemhöz.

Az így kiegészített társulat azután betanulhatná és bemutathatná a főlös számban lévő és színpadhoz nem jutó írók új darabjait. Az elfogadást ismét *szakértői megbírástól kellene függővé tenni*, hogy az egészen nivótlan alkotásokkal ne riasszák el a közönséget. Az így kifejlesztett műkedvelő kísérleti színpad nagy támasza és egyedüli alapja lehetne az erdélyi magyar drámaidomolomnak.

Hogy nem lehetlenség és fantazmagoria ez a gondolatmenet, amelyet kifejtettünk, fényesen igazolja Jugoszláviába szakadt magyar testvéreink példája Nagybecskerekben. Mint ismeretes a szerb diktatura nem engedélyezi magyar színtársulataknak működését, azonban nem vet akadályt a műkedvelő előadások rendezése elé. A nagybecskereki műkedvelők azonban mégsem a pesti színházak tőlük és tőlünk többnyire idegen újdonságait mutatják be, hanem *helyi íróknak nyújtanak teret színpadjukon*. Egymásután mutatják be a jugoszláviai magyar szerzők vigjátékait, operettjeit és népszínműveit nagy hatást érve el velük. Ezáltal igazán használnak a magyar kultúrának, mert nem egy darab akad már, mely európai viszonylatban is megállja helyét és külföldi színpadokon is sikert aratott. Ezt a példát kellene követniök a mi műkedvelőinknek is és akkor egyetlen színgazgató vagy hatóság nem akadhatna, amelyik kifogásolhatná működésüket, viszont a közönség sem tartaná őket fölösleges tehernek a színházi kultúrán.

Lendvay Ferenc

✚ Okos nők ✚

nem esnek kétségbe a menstruáció esetleges kimaradásánál. Segítséget és új életkedvet nyújtanak számukra még a legsúlyosabb esetben is az én 1000-szeresen kipróbált speciális szereim. Garantáltan ártalmatlan. W.-né Fr.-ből ezt írja: „Az Ön csodálatos szere már egy órán belül hatott. Isten után Önnek vagyok a leghálásabb”. — Irjon még ma bizalommal nekem és Ön örökké hálás lesz. Ezek köszönőlevelei bizonyítják a sikert. Feltűnés nélküli, diszkrét szétküldés. 0000

C. A. Jürs, Berlin W. 57-56

ALVENSLEBENSTRASSE 21.

A nő helyzete a polgári társadalomban „Nem lehet ma már a nőt csak a faj fentartás eszközének tekinteni!”

(Riportpályázat)

(**) Az a nagy experimentum, amelyet Oroszországnak neveznek, ezer meg ezer kisebb experimentummal boldogítja a világot. Egyáltalán nem akarunk ezen gunyolódni. A szovjetért lehet rajongani és a szovjetet lehet gunyolói, de viccelődni fölötte nem lehet, sokkal komolyabb és kipróbálatlanságában veszedelmesebb a szovjetgondolat is, sok kísérlete is, semhogy félvállról lehetne venni.

Természetes dolog, hogy ezeket a kísérleteket csak polgári szempontból nézzük. Mostanában divat a polgári beállítottságban valami alacsonyabbrendűségét, sőt bizonyos korlátozottságot is látni. Az alacsonyabbrendűség kérdése még nagyon is tisztázatlan, a korlátozottságot bizonyos ethikai és normális hatások idézik elő, amelyekről nem akarunk lemondani. A polgári társadalom tulajdonképpen a polgári ethika és a polgári morál.

Bizonyos, hogy ebben a polgári morálban vannak elmaradottságok és az se vitás, hogy a polgári ethika elgondolásaiban vannak hibák. Az egész épület nagyon régi. Repedések látszanak a falakon és a berendezés ócska. Olyan mint a hajdani osztrák császári paloták, amelyekben nem volt fürdőszoba... Ezért még sem kellett ezeket a hatalmas és szép épületeket lerombolni.

Az egyik nagy hiba és most csak ezzel foglalkozunk — a nő helyzete a polgári társadalomban. A nő eredetileg szülőgép és élvezeti tárgy volt és ennek nemcsak az emléke maradt meg. Nagyon sok vonatkozásban a nőt ma sem veszik teljesen emberszámba és a legjobb esetben csak mint a faj fentartásának eszközét értékelik. Az anyakultusz, amely a legtöbb ősvallás istenségeit teremtette meg, amely a középkori Máriakultuszban a nőt az ember fölé emelte, végül a nőt bezárta a családba. A hárem nem keleti kitalálás. A görög nő fogoly volt és ha a római matrónának az állam privilegiumot is adott az egyik oldalon, a másik oldalon teljesen kiszolgáltatta a családfő kényének. Spanyolországban a nő tulajdonképpen ma is a patio, a családi kert foglya, idegen nem látogathatja meg és nyilvános helyeken nem illik megjelennie. Ez a hárem, csak épen a fátyol hiányzik.

A szovjet, amikor a nőt szabaddá tette, szétrombolta a családot. A praxisban ezt százszázalékosan nem vihette keresztül, de az elvi elgondolás ez volt. A család szűnjék meg és legyen szabad a nő. Praktikus szükség — a teória szerint — nincs is a családra, hiszen a gyermekekről az állam gondoskodik. Az nagy kérdés, hogy a gyermekeknek jó lesz-e az uniformizált, egyéniséget nem tekintő és szeretetnélküli kollektív nevelés de ezzel a kérdéssel nem érdemes bővebben foglalkozni, mert ez a terv, mint oly sok más szovjetterv az első vad és igen rosszul végződő próbálkozások után csak terv maradt.

A nő azonban szabad lett. A szabadság leglényege az, hogy

büntetés terhe alatt nem kell anyává lennie. Ezzel frontálisan támadták meg a nő rabszolgaságának intézményét. Ezzel a nő szabad lett, nem rabja többé a testének és a szerelem számára ugyanaz lett, mint a férfi. Az még kérdés, hogy ezzel a szerelem gondolata megnesedett volna. Azt hisszük, hogy nem. A gyermek kikapcsolása a szerelemből durva szórakozássá alacsonyít le. De... talán épen ez kell talán csak ez kell. Ha az irodalom a kor, úgy azt kell tátnunk, hogy a kor ezt a szerelmet, az ér-
zékek szerelmét, akarja.

Mit kezd a nő a szabadságával, a családban, a társadalomban, a keresetben, mely egyenlővé tette a férfival? Erre a kérdésre nehéz felelni. Amikor Lincoln szabaddá tette a négerket, azt mondták, hogy rabolni és pálinkázni fognak. Bizonyos, hogy egy ideig nagyon sokat pálinkáztak, az is lehet, hogy raboltak, azután dolgoztak. A szabadság a legérzékenyebb ital és a hosszú rabság után szertelenségekbe ragad.

Az orosz nő mindenestre visszaél a szabadságával. A kézigránátos nőkatona nem szinpatikus jelenség. A hivatalos nőágitátor sem lehet a nőideál. Bár csak ezekre a típusokra gondolunk, nem szabad elfelejtenünk, hogy a női impulzivitását a szovjet imperialista célkitűzéseinek a szolgálatába tudatosan és tervszerűen az állam állítja. Nagyon jó propaganda a gépfegyveres nőosztág és a szovjetben ma a propaganda a legfontosabb állami feladat. Azért a férfiakat ezrével állzza fel és — nem szentimentális, nem is lehet szentimentális, — feláldozza a nőiességet.

Az új asszony egyáltalában nem lesz nőies. A rövid haj, a férfias jellegű ruházkodás, a vágyat jelenti már. Azt a vágyat, hogy a nő külső megjelenésében is egyenlő legyen a férfival. A rövid haj, a nihilista nőknél a lázadás külső jele volt, a lázadás most általános lett és már nem külsőség. Az új nő nem akar nőies lenni.

A nőiesség nemcsak szoliditás és jóság volt ahogy a költők inkább szokásból ábrázolták. A nőiességben sok nagyon csúf dolog is van. Egy nagyon okos asszony azt mondta, hogy az igazi nő kicsit kicsinyes, kicsit alattomos és nagyon ravasz. Ezek a szolgálélek ismertetői és ezeket a tulajdonságokat az évezredek szolgálásáig tenyésztette ki a nőben.

Ha ez a szolgálás megszűnik, a nő jobb lesz. A pájtás-házasságról, mint próbáról is nagyon rossz véleményük van, de az ideális viszony akkor lesz meg a férfi és a nő között, ha a nő pájtása lesz a férfinak. A pájtás bajtársat lelent. Bajban is társat. Nem szolgát, hanem egyenrangú társat.

A nő szabadságának a kora már itt van, csak épen a formákat kell megteremteni. A szabadság formáit és az új nő formáját.

Az a kor, amely a régít most takarítja el, meg fogja oldani ezt a feladatot is. Ezeknek az időknél a szörnyű vajudásából meg fog születni az új asszony. Az új asszony, aki szabadságában is gyermekek anyja lesz, nem azért, mert szülőgép, hanem azért, mert ez a hivatása. A természettől adott parancs teljesítése mellett azonban — ember lesz.

Fejér Gábor vezérigazgató 1 millió 200 ezer lejes végkielégítésben megegyezett a Bancarával.

(Arad.) Még emlékezetes az aradi közönség körében, hogy a gazdasági dekonjunktura kezdetén ellenőrizhetetlen hírek kerültek forgalomba a város egyik előkelő pénzügyintézetéről, az Erdélyi Hitelbankról, amelynek élén Fejér Gábor vezérigazgató állott.

Hosszas tárgyalások után a Drezdner Bank nacionalizált román érdekeltsége a *Bancara vette át a pénzügyintézetet* olyan feltétel mellett, hogy annak ügyeit továbbra is Fejér Gábor vezérigazgató intézi.

Már az átvétel első hónapjaiban kiderült, hogy *az a mérleg, amelynek alapján a Bancara a pénzügyintézetet átvette, erősen meghaladta az aktívumokat*. Így több aradi és vidéki kereskedelmi és iparvállalat oly összegekkel szerepelt a pénzügyintézet aktívumai sorában, amely értékek a folytonos gazdasági leromlás folytán ugyszólván teljesen illuzorikusakká váltak a Bancara a tapasztalatok alapján levonta a konzekvenciákat és *Fejér Gábort az intézet vezérigazgatóját azonnali hatállyal elbocsájtotta állásából*. Az elbocsájtás akkoriban nagy feltűnést keltett mindenfelé. Az elbocsájtott vezérigazgató nem távozott el békés uton a pénzügyintézettől, hanem *perrel támadta a Bancarát és több milliós végkielégítést követelt a maga számára*. A pénzügyintézet új vezetősége illetékeségi jogi fogásokkal esztendőkön keresztül nem hagyta dülőre jutni a volt vezérigazgató követelését. Ujabbán azután olyan helyzet állt elő, amely engedékenységre kényszerítette a Bancarát.

A Drezdner Bank maga is áldozata lett a krízisnek és csak a német állam segítségével tudott ismét talpraállni. Ez alkalommal a pénzügyintézet romániai érdekeltsége is szabadulni akart minden teherterheléstől és *békés uton tárgyalni kezdett Fejér Gábor volt vezérigazgató követeléséről is*. Néhány héttel ezelőtt Fejér Gábor Romániában járt és ekkor sikerült is az egyezséget papíron létrehozni. Az egyezés értelmében *a pénzügyintézet magára nézve kötelezőleg vállalta, hogy 1 millió 200 ezer lei végkielégítést fizet a volt vezérigazgatónak*. Ezenkívül arról is terjedtek el hírek, hogy a Bancara négy éven át, évenként tizezer shillinget szánt a volt vezérigazgatójának gyermekei neveltetésére. A megegyezésnek ezt az utóbbi klauzuláját azonban illetékes helyen erősen cáfolják.

Fejér Gábor a napokban már alá is írta az egyezséget, amely azonban csak akkor emelkedik jogerőre, ha az intézet németországi elnökigazgatója, báró Weissnaeber azt jóváhagyja. Amennyiben az egyezés jogerőre emelkedik, úgy Fejér Gábor egyik aradi tartozására 600 ezer lejt fog kifizetni a Bancara.

Az elsodort asszony

(Temesvár). A hangjában még ott rezg a jó élet, a jónevelés csiszoltsága, a nevelőnők, nyelv mesterek munkájának nyoma. A mozdulataiból is kiütközik még a nevelőintézet pallérozása, a kényelemben, gondoskodásban eltöltött gyermekkor emlékei, de őt magát már megtörte az idő, a sorsra. Egy asszony, akit elsodort az élet, a nagy társadalmi összeroppanások során egy gerenda véletlenül a fejére esett és lesujtotta őt a nyomorba, belelökte a börtönbe.

Uj típus ez és gyakori mostanában a bírósági tárgyalótermekben, nők, akiket nagy gonddal, pénzzel fölneveltek jómodban, tanítottak, hogy éljék a felső középosztálynak azt a bizonyos békebeli nivós életét, amelyben egyetlen kötelességük volt az ilyenfajta nőknek, alakítani a jó művelt nőt, szépen öltözködni, reprezentálni.

Ez az R. Lajosné is így kezdte és most a törvényszék előtt áll többrendbeli lopás miatt és a hátamögött fogházör áll. Nem idős nő még, innen van a negyvenen, de nagyon törődött. Sokkal törődöttebb, mint egy negyvenesztendős mosónő. aki egész életét a lugos gőzökkel telített mosókonyhában éli le. Kétségbeesett arc, mélyenárkolt szemekkel, a vékony kezei szinte vitustáncosan remegnek az idegességtől, a haja is elhanyagolt, a ruhája is, az egész megjelenése mutatja, hogy belezuhant az örménybe és tehetetlenül vergődik benne.

Az apja egyik nagyobb részvénytársaság igazgatója volt, nyolcszobás lakásban laktak, aztán valami baj történt az apával, hirtelen meghalt, az anyának kis kegydíjat adtak, amely idővel jóformán semmivé apadt. A leány, aki csak zongorázni tanult és nyelveket és szépen öltözködni, aki csak azt tanulta meg, hogyan kell elkölteni a pénzt, de arról fogalma sem volt, hogy hogyan kell megkeresni, rémülten ténfergett ebben az új helyzetben. Dolgozni akart, de nem tudott. És nem is kapott munkát, hogyan kapott volna, amikor még azok is, akik arra készültek, hogy kenyeret keressenek, az élet edzettjei és elszántjai sem tudnak munkához jutni. A szép fiatal leány ekkor a férjhezmenésben, kereste a megoldást, de az nem sikerült, két gyermekkel a férje elhagyta.

Végül lopott.

Előbb angol és francia leckéket adott, de a keserű, megtört asszonytól sorba elmaradtak a tanítványok, a két gyermeknek enni kellett, meg orvosság kellett, hát lopott.

B o h n g y á r t m á n y u üveges „Ultrasejt“ téгла és mindennemü cserép gyári áron, kizárólag

Kornis Testvérek R. T.-nál

Arad, Str. Alexandru (v. Salacz-u.) 1. — Telefon 501

Töredezett mondatokkal, sirva mondja el, hogyan csuszot ki lába alól a talaj és hogyan kezdett lopni. Kis összegeket lopott megfogták, bezárták. Kiengedték, megint dolgozni akart, megint nem sikerült, megint lopott. Tovább lopott, ahol csak lehetett. Megint letartóztatták.

Fogadkozik a bíró előtt, hogy „tisztesseges lesz ezután.

— Mi a garanciája annak, hogy megjavul? — kérdi tőle az elnök.

Valóban mi volna a garanciája?

Nem sok, valami kis állás, valami kis kereset, amiből jutna a két gyermeknek és az anyámnak enniivaló és házbérré is jutna. Nem sok, de nagyon sok ma, az ilyesmire csak a nekiszabadult, felelőtlen képzelet mer gondolni.

A rikordot Románia tartja:

5266 millió a külföldi adósság

(București.) A népszövetség pénzügyi bizottsága a stresai konferencia határozata alapján most hivatalos kimutatást tett közzé a középeurópai és dunai államok nemzetközi eladósodásáról. E kimutatás szerint:

A rikordot Románia tartja: 5267 millió adóssággal, de érdekes módon ennek évi törlesztési terhe csak 203 millió és egy-lakosra 292 frank adósság esik.

Csehszlovákia 2037 millió külföldi hitelt vett igénybe, az évi törlesztés 105 millióba kerül, az egy lakosra eső adósság 138 frank. Magyarország összes külföldi adóssága 3774 millió svájci frank, az évi kamat- és tőketörlesztés 248 millió, egy lakosra esik 432 frank tartozás. Ausztria adóssága 2423 millió, az évi kamat és tőketörlesztés 214 millió, egy lakosra esik 361 svájci frank. Bulgária összes adóssága 619 millió, évi törlesztés 33 millió, egy lakosra esik 121 frank adósságtőke. Görögország összes adóssága 2418 millió, évi kamat- és tőketörlesztés 140 millió egy lakosra esik 378 frank tartozás. Jugoszlávia adóssága 3269 millió, évi törlesztés 124 millió, az adósságok fejkvótája 236 frank. Lengyelország adóssága nagyobb mint Magyarországé, 4457 millió. Az évi kamat- és tőketörlesztés 268 millió, de már a lakosság nagy számánál fogva egy fejre csak 139 frank adósság esik.

Bizonyára érdekli, hogy Indiában vannak a legnagyobb szobrok, mely az indus közvélemény szerint csak az a szobrász méltó a művész névre, aki óriási arányokban dolgozik. A legnagyobb szobor hetven méter hosszú és 16 méter magas. Burmának van egy szobra, amely 15 méter magas és az a nevezetessége, amelyet a szertartások után leszednek róla és felszabdadják a szegények között.

Az élethez jogot, munka árán ke- nyeret követelnek a nyomorgók...

(Riportpályázat)

(Arad.) Megint ősz van. Színes leveleken játszik a hideg szél. Elnémult a madárdal s nagy hegyeknek zöldelő fenyves ormáról nem verődik vissza a havasi pásztorkürt szívet zsongító, lelket andalító ezerszinű hangja. Millió színű lomblevél bucsuzik s csendben távozik az elbarnult galyakról s míg a pár nappal ezelőtt pompázó virágszőnyegek hervadásán tündök a lelkünk, lábunk alatt halkán meggörren a haraszt. A Margitsziget öreg platánjai száraz, fakó levél takaróval hintik be a százados romok kopott kő-pillérjeit s hosszú nyárutónak itt felejtett puha pázsitján terjed az enyészet...

Százados fenyőknek lassu, ijesztő susogása lett urrá a rengetegben s hosszú, mély völgyek ölén tova hulló patakok tiszta muzsikáját nem zavarja meg a kolompok zugására belevegyülő emberi s állati hangok bizarr keveréke...

Nem hallik már hajnalonta a magas felhőkarcolók s ormóttan nagypaloták között meghuzódó kis kertben hazajáró fekete rigónak kérdezőgató s vádló monoton szózata s nem panszokdik immár a füzések alján a fészek-művész cinke a fa kérge alul kiásott hernyóra, hogy kicsit ér... kicsit ér... kicsit ér...
Central University Library Cluj

Villám sujtotta fenyőfák csonka törzséről lelogó, száraz, szurkos szilánkok kongása s színes fakopácsok egyhangu kopogása veri fel az erdők titokzatos mély csendjét...

„the dby úark and dreany

... and the wind nener weary“.

„A nap borús és sötét s a szél nem akar megállni“...

Apró tavak s pocsolyák partján megszünt a falusi békáék lármázó esti concertje. Verőfényes nappalon napos hegyoldalok bokrai alatt nem sütkéreznek már a smaragd színű félénk gyíkok s avar fészükben mogyoró bokrok gyökere alján téli álmukat alusszák óraüvegszemű, kereszteshátú, ideges viperák...

Kimondhatatlan szín-pompájával s milliárdnyi hangváltozatával elpusztult a rovarvilág s a természetbuvár, kinek lelke olthatatlan szerelemmel csüng az anyatermészet ezerszinű csodáin, méla fájdalommal néz a nagy őszi ravatalra...

„Omnia orta accidunt et aucta senescunt“. Minden, ami felkel lenyugszik s ami született megöregszik. Ősznek kell lenni, hogy tavasz lehessen. Annak, ami idejét multa, elpusztulnia, hogy anyagot s energiát adjon ujnak s fiatalnak a keletkezéséhez. A virágnak el kell hullania, hogy helyén termés s a termésben meg fejlődhessen s a magnak a földbe kell jutnia, hogy a benne lévő csira életre kelhessen. Az élet kapcsolódik a halállal s eszünk törvénye diktálja, hogy

a halál kiegészítő része az életnek s bár csak a forma változik, mégis úgy fáj mind, ami elmulás...

Megint ősz van s nemsokára beköszönt a hideg tél. Istenem hányadik már ez a reménytelenek közül s vajjon mit rejteget méhében. Mikor jön már egy tél, amelyikre nem gondol majd osztalan félelemmel s szörnyű rettegéssel ennek a viharvert, kopott, kivénhedt Európának minden dolgozó lakója. Mikor jön már az a tél, mikor nem szónoklatokkal, üres locsogásokkal, drákói szigorral, puskaropogással s vékonyra szabott alamizsnával próbálnak a hideg ellen meleget, ruhát adni s mikor az éhezőknek, a rongyosoknak, a munkahiány éhhalállal küzködőknek keserű könyveit nem csak szép szavakkal akarják letörölni.

Hányszor tért már vissza egyik tavasz a másik után, mint Noé galambja a zöldelő olajfa ággal, a reménnyel. Hogy nem lesznek többé fagyasztó hideg teleken munkanélküli éhes, rongyos, az uccákon félmeztelenül vacogó emberek; hogy a nagy bőségből és a sok feleslegből mindenkinek fog jutni valami úgy, hogy azt a munkája s természeti adottsága folytán megérdemli s ahogy azt emberi mivoltánál fogva jogosan meg is követelheti...

Újra nyakunkon a tél, de a remény zöldelő ágait elperzselté a nyár forró napsugara s a nyomán maradó száraz avart szét fujta az ősz hideg szele. Minden komor, minden sötét s kétségbeejtőn szomorú. Nincs az egész világon egy pislogó mécs, mely jelezné a kiutat ebből a rettenetes gazdasági válságból, amely urrá lett az egész világon. Forrong, dübörög a föld a munkanélküli, éhező, fázó, nyomorgó, koldus embertömeg alatt s a bőség szaruja a lángokba, tengerbe és nem az éhhalállal küzdő nincstelenek felé szórja a felesleget.

A gép legyőzte az embert s a gépember magára maradvá készíti mindenütt a gyújtó zsinórt, hogy lángba borítsa a világot s a nagy feszültségben nem akad senki, aki az éhezőknek ételt adna s az osztálygyűlölet robbanó anyagait közömbösíteni tudná. A mesterségesen termelt, dédelgett, élelemben duskáló, kényelemben tuvédett faóriások az éjig nőttek s az alattuk, a mellettük növvő kisebbeket a napfény, levegő és víz elvonásával a fulladásos pusztulással fenyegetik. Csoda-e, ha összefognak a nyomorgók, a rongyosok, az éhesek, a didergők s az élethez jogot s munka árán kenyeret követelnek...

Hideg őszi szellő sikolt végig a kopaszodó fákon s az anyatermészet, mely tavasszal ölére hívta szenvedő gyermekét s szállással és eleséggel látta el a szükölködőt, már maga is koldusbotra jutott. Nem nyújt már védelmet s kényelmet sűrű erdők árnyas lombzata a fáradt jövevénynek s nem táplálja erdők, mezők s virágos rétek ezerszínű nedve s illatos, zamatos gyümölcse a föld éhes zarándokát...

Nagyvárosi csendes uccák pince konyhái előtt rendetlen külsejű emberek hosszú-hosszu sora szorongatja kezében a déli lére váró pléh dobozokat, sajkáikat és pityi kana-

lakat s vannak utszakaszok, ahol valóságos forgalmi akadályt képezve, vézna gyermekeikkel vánnyadt arcu kültelki anyák rimánkodnak egy kis kenyérre valóért . . .

Föld felett és föld alatt kegyetlenül dühöng a harc, percről-percre pusztul sok sok reménye vesztett élet s szomorú őszi alkonyon muló évad végén nincs semmink mi vigasztalhatna más, mint a madachi isteni szózat: ember küzdj és bizva bízzál . . .

dr. m—s

Fekete Mihály ötvenezer lejt követel Aradvárostól a nyári színházban leégett Vörös Malom diszletekért.

(Arad). Emlékezetes még az aradi közönség előtt, hogy szeptember hónapban leégett a nyári szinkör egyik diszletraktára. A tűzvizsgálat megállapította, hogy a diszletraktárban értékeesebb holmi nem volt, éppen ezért a biztosítási kárjelentésnél

csak az épület állagában elszenvedett kárt jelentette be kulturügyosztálya.

A biztosító társaság százezer lejen felüli kárt állapított meg, az összeg kifizetésére azonban nem került sor, mert az Agronomul biztosító a viszonthibiztosítási összeget eddig még nem inkasszálta.

Közben kellemetlen meglepetés érte a várost, amennyiben Inke Rezső volt aradi színigazgató százezer lejt kért a várostól azon a címen, hogy a tulajdonát képező diszletek a raktárban voltak elhelyezve és azok a tűz következtében elpusztultak. A város visszautasította Inke Rezső kérelmét arra való hivatkozással, hogy ha volt is diszlete a raktárban, azt a város tudta és beleegyezése nélkül tartotta ott. Most egy újabb jelentkező akadt Fekete Mihály volt aradi színigazgató személyében, aki azt állítja, hogy a Vörös Malom-hoz készült diszletek az ő tulajdonát képezték és ezek pusztultak el a diszletraktár égése során. Fekete Mihály 50 ezer lei kártérítést kér Aradvárosától. A volt aradi színigazgató okmányokkal tudja igazolni, hogy a város engedélyével helyezte el a nyári szinkörben a diszleteket. Egyelőre azonban nem lehet megállapítani, hogy vajjon a szóbanforgó diszletek csakugyan a leégett raktárban voltak elraktározva.

Bizonyára érdeklí, hogy illatos tulipán is terem, még pedig nem a tulipán klasszikus hazájában Hollandiában, hanem Norvégiában.

* * *

Bizonyára érdeklí, hogy a világ legnagyobb harangja Moszkvában, a Kreml-ben van. A harangot 1933-ban öntötték, átmérője 5,74 méter, magassága 5,80 méter és a súlya 201,916 kg.

Aradi röntgenológus esete a paraszttal

(Arad.) A páciens manapság olyan ritka, mint a fehér holló, azonban nemrégén mégis akadt egy az egyik aradi röntgenológus rendelőjében. Kapott is utána a doktor:

— Na mi baj van kisöreg?

— Azt mondták, hogy ide gyűjek, mert rögtönözni kell — és azzal a nyakára bökött, ahol egy jókora nagyságu daganat dudorodott.

— Na majd megnézzük . . .

— Azért is gyűttem.

A szimpatikus röntgenológus megvizsgálta a daganatot és megállapította, hogy az hosszabb kezelést igényel.

— Jól van kérem, de ne kerüljön sokba.

— Hát bizony ez nem olcsó mulatság... Háromezer lei.

Az sok. Az nagyon sok.

— Kétezer . . .

— Elég lesz ezer is.

— Nem lehet, mert drága az áram. De tudja mit? Megcsináljuk ezerötszázért.

Meg is egyeztek. A páciens ugyan még a kvarclámpa alatt is sopánkodott egy darabig, a doktor pedig a kezeit dörzsölte, mert ezerötszáz lei is végeredményben ezerötszáz lei, különösen, ha jó pénz, de hát biztosan jó, mert ha a paraszt alkuszik, akkor fizet is.

Igy okoskodott az orvos.

A többi ment a maga rendjén, a páciens szorgalmasan megjelent, a doktor pedig türelmesen kezelte. Egy szép napon azután eltűnt a daganat.

— Na kisöreg készen vagyunk. Előveheti a bukszát.

— Elő is veszem — azzal benyult a belső zsebébe, előkotorászta a bukszát, majd megnyálazta az ujját és a bukszából kiemelt egy írást.

— Ehol van ni.

— Mi ez?

— Ez kérem szegénységi bizonyítvány arról, hogy nincs nekem semmim sem. Csak azért hoztam el magammal, hogy lássa a doktor ur. Nehogy azt higgye, hogy be akarom csapni.

A doktornak nagyon megnyult az arca, majd egy pillanatra habozott, hogy a másfélkilós levélnehezék után nyuljon-e, vagy pedig csak úgy szeliden vágja ki a pácienszt a rendelőből. A józan ész végül is felülkerekedett és bár nagy megerőltetéssel, mégis visszafojtva mérgét, megkérdezte:

— De legalább azt mondja meg, hogy miért alkudott?

— Mert akkor még nem volt kezemben az írás. A házacskámat, meg a földcskémet közben irattam rá az aszszonyra . . .

m. d.

Bizonyára érdeklí, hogy az amerikai hotelek vendégszobáiban ott van a biblia is, sőt a vendégek kényelmére előre kiírják a bibliacitátumokat, amelyek születés, haláleset, vagy esküvő alkalmából felhasználhatók.

Ahogy Janovits tárgyal a színészeivel

A művész: *Hivatni tetszett, direktor ur, parancsol velem.*

Az igazgató: *Mától fogva nem parancsolok, legfeljebb csak kérek. Azért a nyomoruságos kis gázsierért igazán nem lehet parancsolni.*

A művész: *De direktor ur, nekem egész szép gázsim van.*

Az igazgató: *Csak volt. Az idén redukálni fogjuk. Előveszi a zsebkendőjét és szemeit törölgeti.)*

A művész: *Jaj, mi a baja, kedves direktor ur. Miért sír?*

Az igazgató: *Ugy sajnálom magát, kedves művészem, meg azt a szép gázsijat. Hogy fog maga megélni? (Zokog.)*

A művész: *(Odamegy hozzá és a vállára teszi a kezét): Jaj édes direktor ur, fel a fejjel. Azért még nem kell úgy odalenni. Majd valahogy csak megélek.*

Az igazgató: *(még jobban zokog): Olyan szegények vagyunk, hogy az előadás után is szükség lesz a maga nélkülözhetetlen képességeire. (Kifacsarja a zsebkendőjét.)*

A művész: *Annyi baj legyen Mit kell majd csinálnom?*

Az igazgató: *Szétszedni a diszleteket, kisöpörni a szinpadot, a nézőtéren összeszedni a szemetet, lekefélni a szőllyéken a plüshuzatot, jaj, mit tudom én, mi mindent kell majd még csámálni. (Reszket a zokogástól.)*

A művész: *Az istenért, direktor ur, legyen erős. Hiszen ön egy férfi. Ha így akarja a direktió, hát majd azt is elvégzem. Elvégre van egy kis megtakarított pénzem, majd azt most előveszem.*

Az igazgató: *(hangosan jajveszékel): Jaj, jaj, ha azt lehetne, édes, drága, jó művészem. De nem lehet. Maga nem nyulhat a pénzhez, szegény, szerencsétlen művészem.*

A művész: *De hát miért nem igazgató ur?*

Az igazgató: *Mert nem engedhetem... brühühühü... nem engedhetem, hogy hozzányuljon... brühühühü... nem engedhetjük meg ezt a luxust önnek, szegény, szerencsétlen művészem, mert olyan szegények vagyunk, hogy még az ön pénzét se nélkülözhetjük... brühühühü... van magánál véletlenül száz lei?*

A művész: *Van direktor ur, tessék panancsolni.*

Az igazgató: *(Könnyeit törölgeti): Az Isten fizesse meg. Tudniillik, kilukadt a függöny, be kell stoppolni... és holnap hozzon magával még kétezer leit.*

A művész: *Hát az minnek kell?*

Az igazgató: *utiköltségre. Meg kell vizasztalnom a kolozsvári tagokat is.*

Bizonyára érdeklí, hogy az első szabadalmi okiratot a Kr. u. 200-ik évben Sybaris adta ki. Konyharecepteket szabadalmazott azzal, hogy a felfedezett ételeket egy éven át csak a felfedező szakácsoknak szabad készíteni.

Színház és Film Élet

A beszélő film

A film őse egy játékszer, a „Laterna Magica“ volt, amellyel már a XVI-ik században sikerült állóképeket vetíteni. A mozgóképek első primitív megoldását az 1832-ből származó „Streboscop“ készülék tette lehetővé, mely egy tengely körül forgatható alacsony hengerből és azon levő kivágásokból állt. Amint a henger forgásba jött, a belsejében elhelyezett különböző mozgási helyzeteket ábrázoló képek mozogni látszottak.

Ilyen játékszertípusok sorozata következik ezután éveken át, míg 1827-ben alkamazták először a filmet, mely által megoldást nyert a mozgás megszakítás nélküli fényképezése. Néhány évvel később Edison a filmet perforálja, megszerkeszti a „Kinetoscop“-ot, amellyel a kép nyugodt haladását és az egyenletes vetítést biztosította.

Edison követői Lumiere fivérek és a magyar Demény tovább munkálkodnak a mozgóképek tökéletesítésén és évtizedes kitartó munka eredményeül a technikusok eljutottak a néma film megszólaltatásáig.

* * *

Alig mult harminc éve, hogy Párisban megtartották az első mozgófénykép előadást és azóta a filmtechnika olyan tüneményes pályát írt le, mint még egy találmány sem. A film fejlődésének sikerét az emberek milliói élvezik és talán a rádió kivül nincsen találmány, mely aránylag oly rövid idő alatt terjedt volna el a kulturvilágban, mint a film.

A filmnek az a hátránya, hogy hiányzik belőle a cselekmény és a színjátszás éltető ereje: a hang már régen felhívta a szakemberek figyelmét a beszélő film megteremtésére.

Az első uttörő kísérleteket ez irányban is Edison folytatta. A fonográf és vetítógép összekapcsolása figyelemreméltó eredményeket hozott, azonban gyakorlatilag nem vált be. A filmszalag legkülönbözőbb hibái (rossz ragasztások, szakadások, stb.) egyenlőtlen vetítési sebességet eredményeztek és így rövid időn belül a minden külső körülménytől mentes egyenletes mozgású fonográf és a vetítógép között oly nagymérvű eltérések mutatkoztak, hogy az időbeli egyezéstről, ami a beszélőfilm alapfeltétele, szó sem lehetett. Néhány évvel később Messter mérnök próbálkozik a vetítógép és fonográf tökéletesített egyidejű működtetésével, azonban a hang visszaadása tökéletlen maradt. Mellezőrejek és recsegések álandosultak, ami kellemetlen és főleg illuziót rontó volt.

Brigitte Helm is az **Waldheim**
ártalmatlan

soványító pasztillát szedi naponta. Meg is látszik alakján! Kérje orvosa véleményét. Kapható: **Gyógyszertárakban és Drogériákban.** — Dobozonkint: **Lei 115.**

Figyelemreméltó ujtás 1919-ben történik. Lee de Forest amerikai mérnök a cselekménnyel egyidőre a filmszalag szélére a fényrengéssé átalakított hanghullámokat is fényképezi. A találmány lényege abban áll, hogy a filmfelvételnél a hangot egy érzékeny mikrofon fogja fel, mely hangszóróval lényegesen felerősítve egy fotóelektrikus celláig jut. A fotóelektrikus cella oly berendezés, mely a hanghullámokat elektromos hullámokká, az elektromos hullámokat fényrengéssé képes átalakítani. Ilyenformán a szereplők ajkáról elhangzott beszéd a fotóelektrikus cellához érkező fényrengéssé alakul és ezeknek a fényrengésekek sötétebb és világosabb nyomait lefényképezik ugyanannak a filmszalagnak szélére, amelyen már a mozgás is lerögződött.

A kész film levetítése egész egyszerűen történik. A film szélén levő hangsávot külön lámpával megvilágítják és az így keletkezett ingadozó erősségű fény ismét egy fotóelektrikus celláig jut, mely ezt a fényrengést egyenlőértékű elektromos rezgéssé alakítja át. Ezt az elektromos rezgést felerősítik, a vetítőgépnél levő hangszóróba vezetik és mivel a felvétel a cselekménnyel egyidejűleg történt, a hang a cselekménnyel a legponosabb egyezésben hallható.

Lee de Forestnak ez a „Phono“ beszélő filmje a technika mai állása mellett egyike a legtükéletesebbnek és 1919 óta a legrendszeresebb előadásokat tartják ezekkel a „Phono“ filmekkel.

Az utóbbi évek kísérletei és az idevonatkozó szakirodalom számtalan újabb beszélőfilm rendszeréről számol be, de ezek legjava még nem mondható tökéletesnek. A beszélőfilm-rendszerek legtöbbjénél állandó kísérő a kellemetlen mellékzörej, hiányzik belőlük a legtöbb tényező, a játék és beszéd egyidejűsége és a nyugodt egyenletes vetítés sincs biztosítva.

A sok meddő kísérlet és sikertelen próbálkozások közül kimagaslik Sven Alsön svéd mérnök neve, akinek találmánya a már fent ismertetett „Phono“ filmmel együtt a beszélőfilm problémáját véglegesen megoldotta.

Bizonyára érdekli, hogy a londoni brit-muzeumban hanggyűjtemény is van, amelyben elhunyt, vagy még élő világhírességek hangját őrzik meg gramofon-lemezeken. Van olyan gramofonlemez is, amelyet az elhunyt hozzátartozó azzal a feltétellel adtak át, hogy ötven évig nem szabad megszólaltatni. A legrégebb a lemezek közül az, mely Tennyson hangját őrzí, s értékes a Tolsztoj-lemez is. Ennek a felvételéhez Tolsztoj a műveiből olvasott fel részleteket. Az élők közül Balfour, Asquith, Robert Cecil (egy 1913-ban tartott beszéde, amelyben a fenyegető háborus veszedelemre hívja fel a figyelmet). Mac Donald és más angol politikusoknak hangját őrzik a hangmuzeumban.

* * *

Bizonyára érdekli, hogy a világ legforróbb helye Kasmirban a Himalája hegység hóval borított csucsai között terül el. Napközben a hőmérséklet itt gyakran 160 fok Farenheitre szökik, de éjszaka 45 fokra esik a mínusz alá.

Sven Alsön találmányának lényege az, hogy két lencsés felvevőgéppel úgy a képet, mint a hangot két különálló filmre veszi fel. Az egyidejűséget úgy éri el, hogy a két filmtekercset, mely közül az egyik a kép, a másik a hang felvételére szolgált, egy és ugyanarra a tengelyre erősítette és így a filmszalag a kétrészes kamara két lencséje előtt egyszerre fut le.

Felvételnél az egyik lencse szokásos módon a lefényképezendő személynél felé irányul, a másik lencse keskenyebbik végén egy membránszerű tükörlemez foglal helyet. Ez a tükörlemez úgy van elhelyezve, hogy a fényforrás sugarai egy mögötte levő keskeny nyíláson át jutnak a lencsébe.

A hangtölcsér belsejében levő tükörlemez minden hangbehatásra rezgéssel reagál és így a szereplők erősebb vagy gyengébb hangjai más és más rezgésszámba helyezik a tükörlemezt, amely létrehozza, hogy a lencse felé irányuló fénysugár erőssége is hasonlóan ingadozik.

A tükörlemez rezgésével szabályozott fénysugár a lencsén át a filmszalaghoz ér, ahol világosabb és sötétebb fénybehatások egész sora keletkezik. A fénynyomok hanghatásokra való átváltoztatását úgy éri el, hogy a fényt elektromosságá alakítják. Az így nyert elektromos rezgéseket egy telefonszerű szerkezet hanghullámokká alakítja át és hangerősítő közbeiktatásával a beszéd jól hallható. Miután pedig a két filmszalag a vetítésnél is a közös tengelyről pereg le, a legpontosabb egyidejűség következik be.

A film diadalutja gyors, de hihetetlenül küzdelmes volt, a fejlődés zárt kapuit a modern technika nyitotta meg.

Fenyő József.

Bizonyára érdekli, hogy azt a tudományos felfogást, hogy az agyvelő nagysága és az okosság között valami kapcsolat van, megcáfolja az a tény, hogy a világon minden állat közül a cethalnak van a legnagyobb agyveleje, de nem lehet azt mondani, hogy a cethal a legokosabb.

* *

Bizonyára érdekli, hogy Caruso hangjával a vizespoharakat tudta széttörni.

**Kevés pénzért
sokat vehet a**

TEXTIL CENTRAL-ban

Arad, Megyeházzal szemben.

Széna,
here,
szalma

BOROS

fa- és szénakereskedőnél volt
Óvár-tér. — Telefon 591

Jobbnál jobb filmek kerülnek műsorra a városi mozikban

A hideg időjárás beköszöntével megkezdődött a főszezon a városi mozgószínházakban is. Aradváros közönsége már az első hetekben láthatta, hogy a mozik vezetősége nagy szakértelemmel és jó üzleti szellemmel rendelkezik, mert egymásután hozatta le a legjobb filmslágereket, amelyek nálunk is nagy sikert arattak. Majdnem egy hétig ment zsufolt házak mellett a „Kadettkisasszony“, ez a rendkívülien bájos operett és nagy tömeget mozgatott meg a „Hercegnő szabója“ című Chevalier—Macdonald film is. Utánuk következett az „Atlantis királynője“ és Harry Piel szenzációs kalandortörténete, mindkettő jóval az átlagon felüli alkotás. A filmek lekötését az ideiglenes bizottság elnöke és tagjai is figyelemmel kísérik és a legnagyobb cégek legjobb filmjeit kötik le egymásután. A közeljövőben kerül bemutatásra Aradon a „Légi titánok“ című filmóriás, mely a levegő hőseiről szól, nem marad el mögötte a „Frankenstein“ sem, amelyben egy műember rémtetteit viszi a vetítógép elé egyik nagy német filmgyár. A városi mozik mutatják be Alpár Gitta hírneves filmjét, a „Meggzóalt a szívem“-et is, valamint a „Halló Páris, itt Berlin beszél“ című pompás francia operettet, mely a világbéke szolgálatában áll. Jobbnál jobb műsorok következnek egymás után és betetőzésül a Central moziban fogják játszani Greta Garbo nagyszerű alakítását a Mata Harit, mely ezer százalékban felülmul minden eddigi kémdrámát. Akik látták, azt mondják, sokban túlhaladja a Marlene Dietrich titokzatos asszonyát. Alkalma nyílik a közönségnek mindjárt összehasonlítani Marlene Dietrich új filmjével a „Szóke Vénusszal“, amit a nagyszerű Sternberg rendezett. Csak egy-ketőt ragadtunk ki a sok közül, pedig oldalakat lehetne írni a jobbnál jobb filmekről, amik az aradvárosi mozik műsorán fognak szerepelni. Méltánylást érdemel a közönség részéről ez is, hogy a hétköznapokon játszott kisebb filmek is mind magas nívón állnak, amit a legutóbb játszott Pierre Benoit film és a reprizként hozott elsőrendű expedíciós film a „Nyugati vándorok“ is bizonyítanak. Ha az erdélyi mozgószínházak műsorát figyelemmel kísérik, láthatjuk, hogy az aradvárosi mozik minden más magánmozgót megelőznek a jó filmek bemutatásával és nem egyszer megtörténik, hogy még Bukarestet is megelőzve játszó nálunk az új darabokat, nem is beszélve arról, hogy erdélyi premier ugyyszólván minden héten szerepel a műsoron. Ilyen vezetés mellett feltétlenül jövedelmet fognak hozni a városi mozgók, sőt jobb gazdasági viszonyok között a város egyik legjelentékenyebb jövedelmi forrásaivá nőheti ki magukat.

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán !**

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Mata Hari filmje

A világháború eseménydus idejének egyik legérdekesebb regényes epizódja a vincenesi erőd árkaiban agyonlőtt keleti táncosnő, Mata Hari tragédiája. Nem kitalált mese, nem erőszakolt szerelmi történet, hanem végig élő valóság az, ami a mozi vásznan megelevenedik. A kémnő halálos játéka az étellel, megrázó tragédiája, mely a gyilkoló fegyvercsövek előtt ér vágot, egy különös asszony csodálatos alakját iktatja a történelem női szereplői közzé. Ennek a csodálatos asszonyi alaknak meg-
elevenítésére egyetlen művésznő alkalmas Greta Garbo.

Greta Garbó szép ivelésű, sikerekben gazdag pályájának csinos pontját jelenti Mata Hari megszemélyesítése. Az egzotikus táncosnő lángoló asszonyiságát, csodálatos táncait, a szerelmes asszony vergődését, hivatása és asszonyi vágyai között, a kémnő vakmerőségét s végül martir sorsát Greta Garbo hatalmas érzés-skálájával élőlelven valósággá varázsolja Mata Hari szerepét egyenesen Greta Garbóra szabták, akinek mintha igazi arcát, excentikus egyéniségét látnánk ebben a szerepben. Toalettjei külön látványosságot jelentenek, pazar fényei, csillogó és művészi izléssel készített kreációk. Partnerei hozzá méltó sztárgárdát alkotnak. Ramon Novarro a rokonszenves, férfias Rosanoff hadnagy szerepét alakítja a tőle megszokott közvetlenséggel. Lyonel Barrymore Subin ezredes alakját varázsolja elénk megdöbbentő alakító erővel. Egy párisi mondain mulatóhely tulajdonosa szerepében a finom játéku Lewis Stonne nyújt felejthetetlen alakítást. Ilyen kiforrott művészek kezében nyugszik a film biztos sikere, melyek a nagyszerűen beállított jelenetek sorozata kíséri végig az izgalmas és mozgalmas cselekményen. Ahol ez a film bemutatóra került, sokáig nem kellett a moziigazgatónak műsor változásra gondolni. Diadal útján a film hamarosan Aradra érkezik s a városi mozgósínházak egyike fogja vetíteni. Egészen biztos, hogy a világsikert aratott film mély sikert fog gyakorolni az aradi közönségre is, mely a könnyű, legtöbbször tartalom nélküli, inkább csak színes látványosságra és zenére alapított operettek után már vágyódik egy komoly tárgyú mélyen szántó mozidarab látására.

Égi titánok

Rendkívül érdekes meséjü és amellet tanulmányos film kerül bemutatóra a közel jövőben a Select mozgóban. Szomorú tanulság az, amit a film nyújt, amennyiben a technika hatalmas fejlődése a repülés terén a jövő háborujának szolgálatában állva, adott módot a grandiózus film megalkotására. Nem fimrendezői trükkök sorozatát képezik a hátborzongató légi jelenetek, a lélegzet állító szaltók, loopingok, siklórepülések és bomba futamok, nem jól megflizett pilóta-akrobaták produkciói a légi harcok, nem scénárium által előirt fantasztikus játék, hanem komoly hadgyakorlat, előkészület egy újabb világháborúra. Az amerikai Egyesült Államok had- és légügyminiszteriuma engedélyével a Metro-Goldwyn filmgyár a haditengerészet legutóbbi hadgyakorlatán vette fel a rendkívül érdekes és izgalmas képeket. Egy hatalmas katonai manőver folyik le a szemünk láttára, a gépművészet minden rendelkezésére álló eszközével élve. A rendező hatalmas és nagyszerű munkájával helyezi el ezeket a jeleneteket a filmmese keretébe. A szép jelenetek megörökítése volt a legbravurosbab része a film összeállítsának. Marshall főoperatőrnek az érdeme, aki a saját élete kockáztatásával tökéletes felvételeket készített a levegőben s ezekkel csodálatos módon érzékeltetni tudja a pilóta tudomány nagyszerűségét. A darab főszereplője Wallace Beery, a férfias megjelenésű, vakmerőségéről és kisportolt izmairól híres amerikai színész, aki egyik legragyogóbb alakítását produkálta ebben a filmben.

Az ő mesteri játéka adja meg a hatalmas értéket, neki köszönhető, hogy a darab többet nyújt, mint pusztá idegfeszítő látványosságot. A levegőt meghódító ember dacos vakmerőségét, küzdését az elemekkel, játékát a halállal, mesteri alakításával közvetlenül érzékelteti. Egy izzig vérig élő „légifarkas“ emberi maszkjában művészetadásával a vídám kacajtól a meghatottság könnyéig, végig penget a lelkünkön minden érzélem hurt.

A hatalmas filmalkotás végigjárta a világ nagyvárosait s mindenütt példátlan sikert aratott. A Metro-Goldwyn híres filmremekei közül is magasan kiemelkedik ez az alkotás, mely egyuttal a fényképező technika haladásának egy sokkal való előbbre jutását is jelzi.

Az aradi Select mozgó a jövőhét folyamán vetíti a híres filmet s akit érdekel a levegő lovagjainak izgalmas élete és a a repülő-technika csodái, okvetlenül nézze meg ezt a képet, mert ez felejthetlen élmény lesz számára.

Oriási hőség lesz szobájában, ha **Boros fatelepen vásárol.**

Volt Óvár-tér. — Telefon 591,

Quick

Lilian Harvey, a legszókébb, legédesebb nénet filmprimadonna, ismét tehetségéhez méltó szerephez jutott a Quickben. Ebben a nagyszerű artista operettben kifejtheti mókázó kedvét, énekművészetét és tánctudását. A cselekményt valószínűleg reá építették, testére szabták. Erre a törekeny, finom, arányos női fizikumra, mely már annyi filmet vitt világsikerre.

A Quick legérdekesebb jelenetsorozata egy hypermodern szanatoriumban játszódik le, amely minden modern eszközzel felszerelve várja a vendégeket. Van itt villamos masszázs, vibrációs készülék, uszómedence sorozat, tornaszor és többek között mórifürdő is. Mielőtt a próbákat megkezdték Siodmak Róbert, a rendező és a film két főszereplője Hans Albers és Lilian Harvey végigjárták a filmszanatórium szobáit és megtekintették a berendezést. Egyszer csak megszólal a jóhumoru Albers:

— Ha itt mindent végigcsinálunk, olyan egészségesek leszünk, mint a makk, vagy ahogy Hamburgban mondják: quiclebendig.

Harvey melankollikusan válaszolt:

— Könnyen beszél, kedves Albers, mert magának nem kell belekóstolnia ebbe a torturába, de mit szóljak én, aki nek itt tényleg végig kell produkálni mindent.

Siodmak megnyugtatta a művésznőt, hogy csak addig kezelik a filmszanatoriumban, amíg igazi szanatoriumra meg nem érik.

A felvételek megkezdődtek, Lilian Harvey szorgalmasan végigkezelte magát az összes felszerelésekkel, míg végre holtfáradtan szünetet kért. Ekkor következett a meglepetés. A rendező egy intésére a diszletszobában valódi mórifürdő várta a művésznőt, aki csakhamar nyakig ült a fekete iszapban. Ettől annyira felfrissült, annyira „quick“ lett, hogy nemcsak a német, hanem mindjárt a francia változat jeleneteit is lejátszotta.

A Quick pergetésénél ez a quick-fürdő juthat eszébe a nézőnek, annyira friss, annyira eleven az egész darab. Kedves az ötlete, meglepőek a rendező trükkjei és fogásai, fülbemászók az ének- és zeneszámok. Néhány tánc is van benne, amik mindennek mondhatók, csak sablonosnak nem. Lilian Harvey üde jókedvét mindenki ismeri, de nem marad el mögötte Hans Albers sem, aki régen nem játszott olyan egyéniségéhez illő szerepet, mint ebben a darabban. A Pommer-Ufa produkció új terméke nagy sikert aratott a világvárosok filmpalotáiban.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek gyógyszerár

Megnyilt a

„Revü“ uriszabóság

ARAD, Deák Ferenc-u. 15. kapu alatt.

A megszűnt Sámson Jakab-cég szabásának, Csont Sándor vezetésével készülnek a legújabb szabású ruhák. Pontos és szolid kiszolgálás! Elsőrangú munka! Olcsó ár!

FICK

legolcsóbban fest, tisztít
őszi felöltőket és ruhákat,
gallérokat legszebben fényez.

Str. Barițiu 14. Fióközlet a Lutheránus templommal szemben.

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Str. Bratianu (Weitzer János-ucca) 2. Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye.

K N A P P

gőz- és villanyerőre berendezett vállalata
volt Weitzer-ucca 11. — volt Magyar-ucca 10.

Neuländer bundák

olcsóbbak és jobbak mint Budapesten

Arad, Fischer Eliz palota.

A. F R I E D M A N N

uriszabósága Kossuth-u. 1. A mai modern öltönyöket legjobban, legolcsóbban készíti

Bevásárlás előtt tekintse meg
Szántó és Komlós
 ruhanagyáruház szenzációs ki-
 rakatait. — Mélyen leszállított
 árak. Mérték utáni rendelések
 gyorsan, pontosan és megbizha-
 tóan eszközöltetnek. Szenzációs
 nagy raktár iskolaöltönyökben.
ARAD, Színházépület.

Vidéki urinőknek
 legkényelmesebb, ha ruhájukat
K R E B S
 festő és vegytisztítóhoz viszik,
 közel a villamoshoz és a vidéki
 autóállomással szemben van.
Arad, volt Boros Béni-tér
 51. Fiók : v. Deák Ferenc-uca.

I. osztályu mindenféle száraz épületfa
 padozateszka, kerítésoszlop, cserép, valamint I. oszt száraz keményfa
 anyag, dió, hárs, gőzölt bükkstb. és mindenfajta tűzifa legolcsóbban

„LEMNARUL” FATELEPEN

szerezhetők be. Calea Saguna 66—70. Telefon 714. — Faszén kilogrammonként 2 lej.

ÜZLETÜNKET

a végeladás tartamára

Piața Avram Iancu 21.

(Szabadság-tér) **színházzal szembe**

helyeztük át.

„MERCANTIL” szőnyeg- és divatáruház

Városi kávéház

Leszállított árak. Elsőrendű kiszolgálás.

Elkülönített játékterem. Szeparált bridge-
 szalon. Esténként parkettánc. Aradváros közön-
 ségének évtizedek óta megszokott találkozóhelye

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Téli öltönyök és téli kabátok.**
Trench-coat. Nem gyári áru! Minden drb. saját készítmény.
 Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel. Merkur bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Mindenemü fűszer és csemegeáruk
 legjobb minőség- **É L E S** fűszer- és cseme-
 ben, legolcsóbban geüzletében o—o

Kiadja az „Erdélyi Élet” Lapkiadó Vállalat.

Tip. Lovrov, Arad.